

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПЛАТЕЖІВ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

Дзісяк О.П.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри державно-правових дисциплін
Університет економіки та права «КРОК»,
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, 03113, Україна
e-mail: Dzisiako@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-7130-361X>

Цвик О.В.,

аспірант, ВХЗ «Університет економіки та права «КРОК»
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, 03113, Україна,
e-mail: TsvykOV@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-7109-0162>

PROBLEMS OF LEGAL REGULATION OF PAYMENTS IN THE FIELD OF ELECTRONIC COMMERCE

Dzisiak O.P.,

PhD in Law, Docent of the Department of State and Legal Disciplines, "KROK" University
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: Dzisiako@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-7130-361X>

Tsvyk O.V.,

Postgraduate student, «KROK» University,
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: TsvykOV@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-7109-0162>

Анотація. У статті проведено всебічний аналіз чинної нормативно-правової бази України, що регламентує здійснення електронних платіжних операцій, з урахуванням глобальних тенденцій, технологічних інновацій і викликів, пов'язаних із кібербезпекою, захистом персональних даних, а також міжнародною інтеграцією правових стандартів. Особлива увага приділена виявленню ключових прогалин і суперечностей у національному законодавстві, що ускладнюють ефективне функціонування платіжних систем у цифровому середовищі, а також аналізу механізмів правового захисту учасників ринку електронної комерції. Висвітлено вплив пандемії COVID-19 та воєнних дій на особливості розвитку електронних платежів в Україні, що актуалізує потребу оперативного вдосконалення регуляторних підходів.

Авторський підхід полягає у комплексній інтеграції теоретичних засад фінансового права, практичних рекомендацій із захисту кіберпростору та міжнародного права, що дає змогу сформулювати концептуальні засади модернізації законодавства з урахуванням принципів технологічної нейтральності, гнучкості та захисту прав усіх суб'єктів господарювання. Запропоновано низку конкретних рекомендацій, серед яких пріоритетним є створення єдиного спеціалізованого нормативного акту, гармонізація вітчизняного законодавства з європейськими та світовими стандартами, удосконалення систем ідентифікації та аутентифікації користувачів, а також розбудова ефективних механізмів вирішення спорів у сфері електронних платежів.

Результати дослідження мають значний теоретичний та практичний потенціал, можуть слугувати методологічною основою для подальших наукових пошуків та стратегією законодавчої політики, спрямованої на забезпечення безперервного та безпечного розвитку електронної комерції в Україні. Водночас наголошено на важливості поєднання правових реформ із технологічними інноваціями, що створює умови для формування конкурентоспроможної фінансової екосистеми та інтеграції України у глобальний цифровий ринок.

Ключові слова: платежі, платіжна система, електронна комерція, цифрові технології, віртуальні активи.

Формул: 0, **рис.:** 0, **табл.:** 0, **бібл.:** 14.

Abstract. *The article provides a comprehensive analysis of the current regulatory framework in Ukraine governing electronic payment transactions, considering global trends, technological innovations, and challenges related to cybersecurity, personal data protection, and the international integration of legal standards. Particular attention is given to identifying key gaps and contradictions in national legislation that hinder the effective functioning of payment systems in the digital environment, as well as to analyzing the mechanisms of legal protection for participants in the e-commerce market. The impact of the COVID-19 pandemic and ongoing military actions on the development of electronic payments in Ukraine is emphasized, highlighting the urgent need for prompt improvement of regulatory approaches.*

The author's approach consists of a comprehensive integration of the theoretical foundations of financial law, practical recommendations for the protection of cyberspace, and international law. This combined perspective enables the formation of a conceptual basis for the modernization of legislation, taking into account the principles of technological neutrality, flexibility, and the protection of the rights of all economic entities. Several specific recommendations are proposed, with priority given to the creation of a single specialized regulatory act, the harmonization of domestic legislation with European and global standards, the improvement of user identification and authentication systems, and the development of effective mechanisms for resolving disputes in the field of electronic payments.

The results of the study have significant theoretical and practical potential and can serve both as a methodological basis for further academic inquiry and as a strategy for legislative policy aimed at ensuring the stable, secure, and innovative development of e-commerce in Ukraine. At the same time, the article stresses the importance of combining legal reforms with technological innovations, thereby creating conditions for building a competitive financial ecosystem and accelerating Ukraine's integration into the global digital market.

Keywords: *payments, payment system, e-commerce, digital technologies, virtual assets.*

Formulas: *0, fig.: 0, tabl.: 0, ref.: 14.*

Постановка проблеми. У сучасному світі, де стрімкий розвиток технологій суттєво впливає на наше повсякденне життя, електронні платежі невпинно набирають популярності, стаючи ключовим елементом сучасної економіки. Завдяки своїй швидкості, зручності та доступності, електронні платіжні системи докорінно змінюють підходи до здійснення оплат за товари та послуги, переказу грошових коштів і загального управління фінансами. Однак поряд із зростанням їх популярності постають нові виклики у сфері правового регулювання. Регуляторна увага до електронних платежів обумовлена необхідністю гарантування безпеки операцій, захисту конфіденційності, дотримання прав споживачів та забезпечення ефективності функціонування фінансових систем у цифрову епоху.

У процесі формування ринкових відносин в Україні підприємницька діяльність істотно трансформувалася під впливом глобалізаційних змін та швидкого розширення доступу до Інтернету. Це сприяло динамічному розвитку підприємництва в цифровому середовищі, що призвело до появи нового формату господарської діяльності – електронної комерції. В умовах глобалізації та цифрової трансформації економіки електронна комерція стала важливою складовою сучасного ринку товарів і послуг. Вона забезпечує споживачам комфорт, оперативність і доступність, а підприємцям – відкриває ширші можливості для розвитку та розширення бізнесу.

Втім, стрімкий прогрес цифрових

технологій, міжнародний характер електронної комерції та зростання ризиків у цифровому просторі зумовлюють необхідність постійного оновлення та вдосконалення законодавства. Ефективне регулювання цієї сфери потребує оперативної адаптації нормативно-правової бази до нових технологічних умов, а також її узгодження з міжнародними стандартами для забезпечення безпеки, стабільності та правової визначеності у сфері електронної комерції.

Повномасштабна війна, розпочата російською федерацією проти України у 2022 році, спричинила масштабні трансформації економіки, зокрема й у сфері торгівлі та фінансових розрахунків. Руйнування фізичної інфраструктури, обмеження логістики та зниження платоспроможності населення вимагали швидкого переорієнтування бізнесу на цифрові канали збуту. В цих умовах електронна комерція стала не лише інструментом збереження підприємницької активності, але й одним із чинників економічної стійкості держави.

Водночас зростання обсягів онлайн-продажів неминуче підвищило значення електронних платежів як основного механізму здійснення фінансових операцій. Використання платіжних сервісів у воєнний час супроводжується додатковими викликами – від кіберзагроз та шахрайства до необхідності забезпечення безперервності транзакцій навіть в умовах відключення електроенергії чи нестабільного інтернет-зв'язку.

Правове регулювання електронних платежів в Україні потребує адаптації до

цих надзвичайних обставин, одночасно з гармонізацією із міжнародними стандартами та нормами ЄС. Дослідження проблем правового забезпечення платіжних операцій у сфері електронної комерції в умовах війни має не лише теоретичне, але й значне практичне значення, оскільки безпосередньо впливає на економічну безпеку та захист прав споживачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аспекти правового забезпечення платіжних операцій у сфері електронної комерції отримали висвітлення у працях відомих українських дослідників, зокрема О.М. Вінник, Д.Д. Євтушенка та В.В. Рєзнікова. Сучасним викликам цифровізації та появі нових фінансових інструментів присвячені дослідження О.С. Омельчук, М.Ю. Новиченка, С.В. Мельник, С.А. Циганова та О.С. Вовченка.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми. Незважаючи на значний внесок зазначених авторів у розвиток наукових підходів і нормативно-правового забезпечення електронної комерції, низка аспектів залишається недостатньо дослідженою. Зокрема, потребують глибшого аналізу особливості функціонування електронних платежів у кризових умовах, адаптація національного законодавства до міжнародних стандартів, а також правове врегулювання використання новітніх фінансових інструментів, таких як віртуальні активи та блокчейн-технології. Постійна трансформація цифрового середовища вимагає переосмислення існуючих підходів і розробки інноваційних рекомендацій щодо вдосконалення правового регулювання у цій галузі.

Формулювання мети. Комплексний аналіз актуальних проблем правового регулювання платіжних систем у сфері електронної комерції та розробці науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення національного законодавства України.

Виклад основного матеріалу. У сфері правового регулювання платежів електронна комерція виступає як комплексний соціально-економічний процес, що передбачає здійснення комерційних транзакцій у цифровому середовищі із застосуванням інформаційно-телекомунікаційних систем. З огляду на специфіку платіжних відносин, електронна комерція розглядається як

система взаємодії суб'єктів господарювання та споживачів, яка реалізується через електронні платіжні інструменти і механізми, що забезпечують безпеку, достовірність і правову значущість проведених фінансових операцій. Відповідно до положень Закону України «Про електронну комерцію» [7], електронна комерція трактується як сукупність правовідносин, що виникають з метою отримання економічної вигоди в процесі укладання правочинів, які спрямовані на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов'язків.

Правове регулювання електронних платежів базується на кількох фундаментальних принципах: забезпеченні безпеки та конфіденційності фінансових операцій, гарантуванні достовірності електронних транзакцій, а також відповідальності сторін у разі порушень. Законодавчі акти більшості країн визнають електронні платіжні документи рівнозначними паперовим, встановлюючи правову силу електронних підписів та електронних контрактів [3].

Проте швидкий розвиток фінансових технологій, зокрема впровадження блокчейну, криптовалют та мобільних платіжних систем, ставить під сумнів існуючі підходи до регулювання, створюючи нові виклики для правової системи [13]. Зокрема, виникає питання юрисдикції, ідентифікації сторін, а також протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму у цифровому просторі.

Головним нормативно-правовим актом України, що визначає організаційно-правові засади функціонування електронної комерції та регламентує відносини, пов'язані з укладенням і виконанням правочинів в електронній формі із застосуванням інформаційно-телекомунікаційних систем, є Закон України «Про електронну комерцію» [7]. Враховуючи застосування інформаційних технологій у правовідносинах, електронна комерція вже має свою правову основу в національному законодавстві.

Важливим елементом функціонування електронної комерції є забезпечення платіжних систем, які дозволяють здійснювати фінансові операції за допомогою Інтернету або інших дистанційних засобів.

В умовах воєнного стану платіжні системи виконують не лише економічну, але й стратегічну функцію – вони забезпечують

фінансову безперервність, швидкий доступ до грошових коштів, можливість здійснювати транскордонні перекази та підтримувати господарську діяльність підприємств. Однак збільшення обсягу електронних транзакцій супроводжується новими викликами: підвищенням кіберзагроз, ризиками шахрайства, проблемами захисту персональних даних та необхідністю відповідати міжнародним стандартам безпеки.

За таких обставин правове регулювання платіжних систем має забезпечувати баланс між інноваційним розвитком фінансових технологій і гарантуванням безпеки, прозорості та надійності розрахунків. Дослідження особливостей функціонування та правового забезпечення платіжних систем у воєнний період є важливим як для розробки сучасної нормативної бази, так і для збереження економічної стійкості держави.

Правове регулювання розрахунків, зокрема дистанційних платіжних операцій, визначається профільним законодавством України, зокрема Законом «Про платіжні послуги» [8]. Цей нормативний акт встановлює процедури відкриття рахунків, управління коштами на рахунках та проведення розрахунків через дистанційні канали. У цьому контексті, гарантування інформаційної безпеки в правовідносинах, що виникають у сфері електронної комерції, включно із захистом персональних даних, регулюється положеннями Закону України «Про захист персональних даних» [9]. Тому, представляється доцільним рекомендувати включення до істотних умов електронного договору усіх положень, що стосуються використання персональних даних. До таких положень варто віднести механізми їх захисту, умови подальшого зберігання інформації та можливість її видалення.

Термін «платіж» охоплює широкий спектр правових визначень, що варіюються залежно від сфери його застосування. Зокрема, у контексті бюджетного законодавства України платіж трактується як виконання зобов'язання, що виникло протягом поточного або попередніх бюджетних періодів [1]. Відповідно Закону України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» [10], платіж розглядається як будь-яка сума, яку суб'єкт господарювання, що функціонує у видобувних секторах,

перераховує в грошовій або натуральній формі на користь державного чи місцевих бюджетів, а також фондів соціального, пенсійного страхування або інших уповноважених отримувачів у зв'язку з веденням такої діяльності.

Платіжні системи є фундаментальним елементом фінансової інфраструктури, що забезпечує організацію та проведення безготівкових розрахунків у господарському та споживчому обороті. Вони поєднують інституційні структури, технологічні рішення, правові норми та стандарти, спрямовані на ініціювання, обробку й завершення платіжних операцій.

Пандемія COVID-19 стала каталізатором прискореної цифровізації платіжних сервісів. Масові карантинні обмеження та перехід бізнесу й споживачів до онлайн-формату обумовили різке зростання обсягів електронних транзакцій, підвищили попит на мобільні та безконтактні платежі, а також актуалізували питання кібербезпеки та захисту персональних даних [12, с. 66].

Повномасштабна війна в Україні ще більше загострила значення платіжних систем як інструменту економічної стійкості та фінансової безперервності. В умовах руйнування інфраструктури, переміщення мільйонів громадян та зростання ролі дистанційних фінансових сервісів, ефективність платіжних систем визначається не лише швидкістю та надійністю розрахунків, а й здатністю працювати в умовах кризових викликів – від перебоїв з електропостачанням до підвищених кіберзагроз [4, с. 15].

У науково-правовій літературі та нормативних документах виділяють кілька ключових характеристик платіжної системи, які дозволяють оцінити її ефективність, безпечність та відповідність регуляторним вимогам.

- Функціональне призначення – забезпечення ініціювання, обробки та завершення грошових переказів.

- Інфраструктура – учасники (банки, платіжні установи), платіжні інструменти, технічна платформа та системи безпеки.

- Регуляторний статус – правове визнання, відповідність законам і міжнародним стандартам.

- Технічні параметри – швидкість, пропускна здатність, надійність, масштабованість.

- Безпека – аутентифікація, шифрування.
- Економічні показники – тарифи, собівартість операцій.
- Довіра користувачів – стабільність роботи та репутація.

В Україні функціонують як внутрішньо-державні, так і міжнародні платіжні системи. Визначення цих видів платіжних систем наведено в Законі України «Про платіжні послуги» [8]. Зокрема, внутрішньодержавні платіжні системи працюють у межах однієї країни, обслуговують розрахунки в національній валюті, регулюються національним законодавством і центральним банком.

Міжнародні платіжні системи функціонують у багатьох країнах, забезпечують транскордонні перекази та карткові розрахунки у різних валютах, регулюються міжнародними нормами та локальними законами країн-учасниць.

У контексті електронної комерції міжнародні платіжні системи особливо важливі для:

- забезпечення експорту товарів і послуг;
- прийому платежів від іноземних покупців;
- швидких розрахунків із закордонними постачальниками;
- отримання гуманітарної та донорської допомоги [5, с. 73].

Виходячи з аналізу сутнісних ознак платіжних систем, можна констатувати, що основними параметрами, за якими вони відрізняються, є правовий статус оператора, географічний масштаб функціонування та спосіб реалізації платіжних операцій. З урахуванням цих критеріїв поділ платіжних систем на національні та міжнародні доцільно здійснювати за ознакою резиденції оператора: якщо оператор зареєстрований та здійснює регуляторну діяльність у межах однієї держави – система належить до національних; якщо ж її діяльність охоплює декілька юрисдикцій і вона підпорядковується міжнародним або багатонаціональним нормам – до міжнародних.

Національна платіжна система має на меті створення умов для надання платіжних послуг, серед яких одним із ключових є послуга переказу грошових коштів. Основним завданням такої системи є, фактично, забезпечення зв'язку між платником та одержувачем коштів, а також надання

технічної можливості здійснення платежу [2, с. 49]. Безпосереднє виконання розрахунків за зобов'язаннями – тобто перерахування конкретної суми коштів на користь визначеного одержувача (з відкриттям банківського рахунка або без нього) – є виключною компетенцією банківської системи, за винятком випадків, передбачених законодавством.

Згідно із обґрунтованими висновками Л. О. Української, сучасний аналіз функціонування платіжних систем передбачає виокремлення двох взаємопов'язаних ланок платіжної інфраструктури, які, попри спільну природу, мають суттєві технологічні та експлуатаційні відмінності. До них належать роздрібні платіжні системи (retail payment systems) та оптові платіжні системи (wholesale payment systems), також відомі як системи великих платежів (LVPS). Роздрібні системи використовуються здебільшого для обробки невеликих за сумою масових грошових транзакцій, які є повсякденними для учасників економічної діяльності. Натомість оптові платіжні системи охоплюють значно більші за обсягами суми та найчастіше застосовуються для термінового здійснення міжбанківських розрахункових угод, а також розрахункових операцій на фінансових та фондових ринках [11, с. 22].

Враховуючи виклики, які постають перед системою правового регулювання платежів у електронній комерції, необхідно розробити комплексний підхід, що базується на наступних засадах:

1. Гнучкість та адаптивність законодавства – нормативна база повинна оперативно реагувати на технологічні зміни, впроваджуючи принципи технологічної нейтральності.

2. Забезпечення кібербезпеки та захисту персональних даних – інтеграція вимог GDPR та кращих світових практик для підвищення рівня захисту користувачів.

3. Удосконалення механізмів ідентифікації та аутентифікації – впровадження передових систем електронної ідентифікації з використанням біометрії та блокчейн-технологій.

4. Міжнародна співпраця та гармонізація правових норм – активна участь у формуванні спільних стандартів електронних платежів для подолання юрисдикційних бар'єрів.

5. Розвиток інститутів відповідальності – чітке визначення суб'єктів відповідальності та запровадження ефективних механізмів врегулювання спорів у сфері електронних платежів.

Висновки. Дослідження проблем правового регулювання платежів у сфері електронної комерції дало змогу виокремити низку важливих висновків. У сучасному світі, який стрімко глобалізується, процеси постійно пришвидшуються та стають простішими. Ми спостерігаємо появу нових платіжних інструментів і трансформацію традиційних моделей економіки.

Передусім, для ефективного розвитку електронної комерції як в Україні, так і на міжнародному рівні, необхідне створення адекватного нормативно-правового середовища. Воно має відповідати темпам технологічного прогресу та гарантувати захист прав усіх сторін, залучених до електронних правовідносин.

Електронна комерція може бути охарактеризована як один із напрямів електронного бізнесу, що забезпечує реалізацію товарів і послуг, а також супутніх операцій, через використання інформаційно-комунікаційних технологій. Ця форма діяльності дозволяє здійснювати всі етапи ланцюга постачання товарів або надання послуг у віддаленому режимі, що значно розширює географічні межі взаємовідносин між суб'єктами економічної діяльності.

Платіжна система являє собою структурований комплекс відносин між економічними агентами, що виникають у процесі створення, обміну, розподілу та перерозподілу платіжних засобів. Її функціонування спрямоване на забезпечення проведення фінансових розрахунків, переказу коштів та врегулювання боргових зобов'язань між учасниками економічних стосунків, слугуючи ключовим елементом сучасної фінансової інфраструктури.

Платежі у сфері електронної комерції формують фундаментальний компонент, необхідний для забезпечення ефективності функціонування даного сегмента цифрової економіки. Результати проведеного аналізу свідчать про те, що правове регулювання платежів у цій сфері в Україні наразі не

характеризується достатнім рівнем структурованості та системності.

Особливу увагу слід приділити питанням легалізації розрахунків із використанням віртуальних активів, які є невід'ємною складовою успішного розвитку електронної комерції.

Однією з ключових проблем у сфері платежів в електронній комерції є відсутність єдиного комплексного законодавчого акта, який регулював би процес проведення платіжних операцій, визначаючи особливості їх здійснення, а також права та обов'язки всіх сторін, що беруть участь у цих транзакціях.

Окрім того, досвід міжнародної практики підкреслює важливість інтеграції національних законодавчих норм із загальноприйнятими міжнародними стандартами. Це сприятиме зростанню довіри до платіжних систем, водночас забезпечуючи сприятливі умови для безпечного та сталого розвитку електронної комерції.

Вдосконалення правового регулювання платежів у сфері електронної комерції слід здійснювати через такі кроки:

- розробку та ухвалення спеціального закону, який враховуватиме особливості платіжних відносин у цифровому середовищі;
- гармонізацію національного законодавства з міжнародними стандартами;
- впровадження дієвих механізмів правового захисту як для користувачів, так і для продавців;
- підвищення рівня безпеки платіжних операцій.

Системний і комплексний підхід до законодавчого регулювання є ключовим фактором для забезпечення правових передумов сталого розвитку електронної комерції в Україні та її інтеграції в глобальний цифровий ринок.

Результати проведеного дослідження можуть стати базою для вдосконалення національного законодавства, розробки ефективної регуляторної політики та визначення стратегічних напрямів розвитку електронної комерції в країні. Практичне втілення запропонованих рекомендацій сприятиме створенню сучасної, безпечної та продуктивної інфраструктури, необхідної для розвитку цифрової економіки України.

Література:

1. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
2. Вовченко О. С. Напрями розвитку платіжних систем в Україні в умовах європейської інтеграції. *Економічний вісник*. 2022. №4. С. 49.
3. Журавльов, Ю. М. Інформаційні системи і технології в економіці: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 412 с.
4. Мельник, С. В. Особливості правового захисту у сфері електронної комерції. *Журнал електронного права*. 2021. № 6. С. 15–25.
5. Мазіна Ю. Ю. Нагляд за платіжними системами (на прикладі приватних платіжних систем): автореф. дис. к. ек. наук: 08.00.10 / ІГХТУ. Івано-Франківськ, 2002. С. 73.
6. Омелчук О. С., Новиченко М. Ю. Унормування обігу криптовалют (до питання визначення основних проблем і ризиків). *Перспективні напрямки наукових досліджень – 2023: матеріали XXIX міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.* (м. Київ, 21 серп. 2023 р.). Вінниця, 2023. С. 76–79.
7. «Про електронну комерцію»: Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2015, № 45, ст. 410. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>.
8. Про платіжні послуги: Закон України від 30 червня 2021 р. № 1591-IX. *Верховна Рада України*. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>.
9. Про захист персональних даних: Закон України від 01 червня 2010 р. № 2297-VI. *Верховна Рада України*. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>.
10. Про забезпечення прозорості у видобувних галузях»: Закон України від 18.09.2018 № 2545-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2018, № 44, ст. 354. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2545-19#Text>.
11. Українська Л. О. Державне регулювання платіжних систем. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2021–2022. № 76–77. С. 17–23.
12. Циганов С. А., Апелкова В. В. Розвиток електронних платіжних систем в Україні: міжнародний аспект та інституціональні засади. *Фінансовий простір*. 2015. № 3 (19). С. 66.
13. De Filippi, P., Wright, A. *Blockchain and the Law: The Rule of Code*. Harvard University Press,
14. Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in cryptoassets, and amending Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1114/>.

References:

1. Budget Code of Ukraine: Code of Ukraine dated July 8, 2010 No. 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
2. Vovchenko O. S. Directions for the development of payment systems in Ukraine under conditions of European integration. *Economic Bulletin*. 2022, No. 4. 49 p.
3. Zhuravlov Yu. M. Information Systems and Technologies in Economics: A Textbook. Kyiv: Center for Educational Literature, 2020. 412 p.
4. Melnyk S. V. Features of legal protection in the field of e-commerce. *Journal of Electronic Law*, 2021, No. 6, P. 15–25.
5. Mazina Yu. Yu. Supervision of payment systems (on the example of private payment systems): Abstract of the dissertation for the degree of Candidate of Economic Sciences: 08.00.10 / IGHTU. Ivanovo, 2002. 73 p.
6. Omelchuk O. S., Novychenko M. Yu. Regulation of cryptocurrency circulation (on the issue of identifying main problems and risks). In *Promising Directions of Scientific Research – 2023: Materials of the XXIX International Scientific and Practical Internet Conference* (Kyiv, August 21, 2023). Vinnytsia, 2023, P. 76–79.
7. On Electronic Commerce: Law of Ukraine dated September 3, 2015 No. 675-VIII / *Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine (OBVR)*, 2015, No. 45, art. 410. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>.
8. On Payment Services: Law of Ukraine dated June 30, 2021 No. 1591-IX / *Verkhovna Rada of Ukraine*. Database “Legislation of Ukraine”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>.
9. On Personal Data Protection: Law of Ukraine dated June 1, 2010 No. 2297-VI / *Verkhovna Rada of Ukraine*. Database “Legislation of Ukraine”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>.
10. On Ensuring Transparency in Extractive Industries: Law of Ukraine dated September 18, 2018 No. 2545-VIII / *Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine (OBVR)*, 2018, No. 44, art. 354. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2545-19#Text>.
11. Ukrainka L. O. State regulation of payment systems. *Bulletin of Transport and Industry Economics*. 2021–2022, No. 76–77, P. 17–23.
12. Tsyhanov S. A., Apelkova V. V. Development of electronic payment systems in Ukraine: international aspect and institutional foundations. *Financial Space*, 2015. No. 3 (19), 66 p.
13. De Filippi P., Wright A. *Blockchain and the Law: The Rule of Code*. Harvard University Press.
14. Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in cryptoassets, and amending Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1114/>.

Стаття надійшла до друку 23 липня 2025 року